

Als een mosterdzaadje (*Marcus 4, 26 – 34*)

Niet letterlijk interpreteren ...

In de lezing van volgende zondag vergelijkt Jezus het Rijk van God met een mosterdzaadje. In een artikel onderzoekt bioloog Maarten 't Hart die vergelijking vanuit zijn expertise. Hij wijst erop dat het mosterdzaadje niet het kleinste van alle zaden is. Orchideeënzaad en maanzaad zijn kleiner, net als rucola – en rucola heeft het voordeel dat het zéér snel en gemakkelijk opgroeit. Nog een vergissing: een mosterdzaad groeit niet uit tot een grote boom met takken waarin de vogels zich kunnen nestelen. Enigszins smalend is zijn conclusie dan ook dat Jezus in deze tekst de bal behoorlijk mislaat.

Hoewel vermoedelijk ludiek bedoeld, is deze analyse echter compleet naast de kwestie. Nuttiger is het werk van drs. E.J. Weeda, die wijst op de opvallende *groeikracht* van het mosterdzaad. In dat verschil qua omvang tussen een bescheiden oorsprong en het indrukwekkende resultaat, ligt de basis voor de vergelijking die Jezus gebruikte om het Rijk van God aan zijn toehoorders te verduidelijken.

Vandaag zou Jezus misschien een andere vergelijking hanteren. De menselijke eicel en zaadcel, bijvoorbeeld, zijn microscopisch klein, maar op één of andere wonderbaarlijke manier komt uit de combinatie van beide een wezen voort dat, eenmaal volwassen, gemiddeld 170 cm hoog is. Kijk maar eens in de spiegel, en verbaas uzelf over hoe zo'n minuscuul begin heeft geleid tot de grote, complexe, mooie en unieke mens die u daar ziet.

... maar hoe dan wel?

Dit Bijbel-fragment was relevant voor de tijd waarin het geschreven werd. Marcus probeerde de eerste Christenen gerust te stellen. De Christelijke geloofsgemeenschap was in het begin nog kleinschalig, en had het niet gemakkelijk tussen de toenmalige polytheïstische godsdiensten. In het Romeinse Rijk werden Christenen vervolgd in de eerste drie eeuwen van onze jaartelling. Maar Marcus wijst op het potentieel van dit geloof om uit te groeien tot een grote godsdienst, waar plaats is voor alle volkeren (de vogels in het Bijbel-fragment) – wat dus ook gebeurd is.

Maar de vergelijking van het mosterdzaad slaat niet enkel op het Christelijk geloof of de Kerk, maar ook op ieder van ons persoonlijk. Een ander woord dat je kunt gebruiken voor groeikracht, is immers “ambitie” of “streefdoel” – en Jezus wijst ons de richting waarin wij moeten groeien. Dat doel is het Rijk van God.

Het Rijk van God moet uiteraard niet begrepen worden als een geografisch of militair concept. Het is geen koninkrijk zoals wij dat kennen, zoals het op aarde bestaat. Het Rijk van God groeit daar waar mensen de liefde voor hun medemens in het hart dragen en in de praktijk brengen. Het Rijk van God is een Rijk van Liefde voor elkaar. De vergelijking van het mosterdzaad leert dat wie liefde zaait, ook liefde zal oogsten, in veel groter getal dan wat eerst gezaaid werd.

De zaaier ...

Nu, als je erover nadenkt, blijkt dat zaaien eigenlijk best een risicovolle onderneming is. Een deel van de oogst gebruik je immers niet om jezelf op dit moment te voeden. Je moet op langere termijn denken en voorzienig zijn. Het voedsel dat je nu uit de mond spaart, is de bron voor het voedsel van later.

Maar daar kan veel mis mee lopen. Aan het begin van hoofdstuk 4 geeft Marcus de parabel van de zaaier. Daarin worden de vele manieren waarop alles kan foutlopen, beschreven. Een deel van het zaad valt op de weg, en wordt opgegeten door vogels, Een ander deel valt op rotsachtige grond, en kan geen wortel schieten. Nog een deel valt tussen de distels, en wordt verstikt. Maar een deel valt in de goede grond, waar het kan opschieten en groeien.

... en de goede grond

Liefde heeft vaak een klein begin – een toevallige ontmoeting, een bemoedigend woord, een attent gebaar, een gedeelde interesse of hobby – maar kan in onszelf uitgroeien tot iets groots. Door vervolgens die liefde die in ons leeft, zelf uit te dragen, kunnen we anderen inspireren, motiveren, “bevruchten”.

Zo zorgt het goede dat wij in de wereld brengen, voor een vermenigvuldigingseffect. Maar hoe gebeurt dit dan? Wel, Marcus leert ons dat dit vanzelf gebeurt, op een voor ons onbegrijpelijke wijze. De mens heeft dit niet in zijn greep; het is de goede grond die daarvoor zorgt. Zodra de kiem is geplant, hoef je er niets speciaals meer voor te doen, hoef je er niet constant mee bezig te zijn. Het zaad blijft groeien, ook terwijl de zaaier slaapt.

Zal het altijd lukken? Nee, vaak loopt het verkeerd, omdat het zaad niet in goede grond terecht komt. Dat betekent echter niet dat wij moeten ophouden met proberen.

Maar áls het lukt, zullen we dan meteen resultaat zien? Nee, vaak moeten we heel lang wachten vooraleer we de vruchten van onze inspanningen zien verschijnen. Net als de plant, heeft ook liefde vaak tijd nodig om uit zijn kiem te breken en uit de grond te schieten. Maar net zoals we het groen van de natuur vaak zien bloeien in onze steden, ook op de meest onverwachte plaatsen (tussen de straattegels, in dakgoten, ...), zo laat ook de liefde van God zich niet bedwingen of beperken. Wij moeten geduld oefenen, de moed niet verliezen, nooit opgeven, blijven proberen, blijven geloven ... en vertrouwen hebben dat de goede grond ervoor zorgt dat het streefdoel van Jezus ooit bereikt wordt, dat het Rijk van Gods liefde verder zal blijven groeien tot een boom die vele vruchten voortbrengt, en die zo de hele wereld voedt.

(Robert Michel)